

UANMELDT PÆDAGOGISK TILSYN 2023

BØRNEBESØG, JUNI 2023

Indholdsfortegnelse

UANMELDT PÆDAGOGISK TILSYN 2023	0
BØRNENES IDRÆTSHUS, JUNI 2023	0
1 INTRODUKTION	2
2 STRUKTUREL KVALITET	3
2.1 Normering og gruppestørrelse og -organisering	3
2.2 Fysiske omgivelser - indendørs og udendørs	4
2.3 Uddannelse, efteruddannelse og personalestabilitet	4
2.4 Den styrkede pædagogiske læreplan	5
2.5 Politisk prioriterede indsatser	5
3 PROCESKVALITET	6
3.1 Relationer, Børneperspektivet og Børn i udsatte positioner	6
Lege - og aktivitetsmuligheder	7
3.2 Forældresamarbejde	7
4 RESULTATKVALITET	8
4.1 Det pædagogiske arbejde med sprogudvikling og de sproglige læringsmiljøer	8
4.2 Overgange	8
5 SAMMENFATNING	10
5.1 Opsummering af punkter til videreudvikling	10
6 Deltagere ved tilsynet	10

1 INTRODUKTION

Det pædagogiske tilsyn tager udgangspunkt i det pædagogiske grundlag i Den styrkede pædagogiske læreplan. Formålet med det pædagogiske tilsyn er at:

- sikre, at alle dagtilbud lever op til det ansvar, de har ifølge lovgivningen, samt til de kommunale rammer og prioriterede indsatser.
- kvalificere og udvikle den pædagogiske praksis ved at skabe rum for refleksion over kvaliteten af læringsmiljøerne i dagtilbuddene, som har afgørende betydning for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- indsamle viden om den pædagogiske praksis på tværs af dagtilbuddene med henblik på kvalitetsudvikling af hele dagtilbudsområdet.

Tilsynet bygger på data, observationer og dialog omkring tre kvalitetsparametre, der kendetegner kvalitet i dagtilbud – strukturel, proces og resultat kvalitet:

Strukturel kvalitet omhandler de forhold, den pædagogiske praksis arbejder indenfor. Det kunne fx være fysiske rammer, normering og uddannelse af personalet.

Proceskvalitet handler om den pædagogiske kvalitet, herunder interaktioner mellem børn og voksne og børns sociale og emotionelle udvikling gennem leg og aktiviteter.

Resultatkvalitet handler om, hvorvidt børnene bliver skoleparate og udvikler f.eks. sproglige kompetencer af at gå i dagtilbud. Strukturel kvalitet og proceskvalitet er i høj grad en forudsætning for resultatkvalitet, men man kan også til en vis grad arbejde målrettet med resultatkvalitet.

Det pædagogiske tilsyn trækker på forskning i, hvad der kendetegner kvalitet i dagtilbud (EVA, 2018) og KIDS, som er et redskab til vurdering og udvikling af kvalitet i dagtilbud (Ringsmose og Kragh-Müller, 2015)

Tilsynsrapporten fungerer som materiale for tilbagemelding af tilsynsbesøget og det afsluttende dialogmøde mellem dagtilbuddet og tilsynsførende. Rapporten rummer konkrete vurderinger og anbefalinger, for dermed at kunne bidrage til det videre arbejde med udviklingen af pædagogisk kvalitet i det pågældende dagtilbud.

Tilsynet sonderer mellem udviklingsmuligheder, anbefalinger og skærpede forhold. Ved en udviklingsmulighed peger tilsynet på potentiale, som der kan arbejdes videre med, hvis dagtilbuddet har fokus her. Ved en anbefaling råder tilsynet til, at der arbejdes videre med punktet. Der kan også peges på skærpede forhold, hvis der ikke leves op til lovgivning eller politisk beslutning. I sidste tilfælde vil der ikke være tale om anbefalinger, men udviklingskrav.

I Solrød Kommune ligger tilsynsopgaven i Sekretariat for Læring & Udvikling. Krav til det pædagogiske tilsyn med dagtilbud er fastsat i dagtilbudslovens § 5.

2 STRUKTUREL KVALITET

Strukturel kvalitet kan forstås som de rammer og forhold, som den pædagogiske praksis arbejder inden for og er påvirket af økonomi, organisering, ledelse mm. i dagtilbuddet.

2.1 Normering og gruppestørrelse og -organisering

Normering og gruppestørrelse behandles ofte sammen i forskningen i dagtilbud på området. Med normering menes her forholdet mellem antal voksne og børn.

Gruppestørrelse er organiseringen af børnene inden for en given normering og kan både omhandle fx antal børn på en stue, antal børn i en specifik aldersgruppe eller gruppesammensætningen i forbindelse med aktiviteter.

I henhold til bekendtgørelsen om minimumsnormeringer opgøres normeringen i daginstitutioner som forholdet mellem antallet af indskrevne børn og antallet af pædagogisk personale. Normeringen opgøres som et årligt gennemsnit på kommuneniveau¹.

Overordnet vurdering af normering, gruppestørrelse og -organisering i Børnenes Idrætshus

I Solrød Kommune er den gennemsnitlige normering for børnehave (3-5 årige) 5,9 børn til 1 voksen og 2,9 til 1 voksen i vuggestuen.

Ledelsen ønsker at bemærke, at ovenstående er et statistisk tal og afspejler ikke den reelle virkelighed.

Under tilsynsbesøget blev der observeret variation på stuerne, hvad angår det pædagogiske personales fordeling i forhold til gruppestørrelse og antal børn.

Ledelsen bemærker, at man arbejder i mindre grupper og placere sig forskelligt inde og ude i huset, opdelt i forhold til planlagte pædagogiske aktiviteter.

Børnenes Idrætshus er en idrætsinstitution med faste ugedage for alle børnehavebørn i idrætshallen, samt svømning for de 4-årige. Den pædagogiske idræt i vuggestuen foregår på stuerne og multisalen, for at sikre tryghed og genkendelighed for den mindste børnegruppe.

Ledelsen bemærker, at stuerne selv booker institutionens sal, sanserum og pædagogiske køkken til aktiviteter. Dertil bemærker ledelsen, at hytten på legepladsen benyttes til udegrupper og spisning for en fast gruppebørn, samt kommende skolebørn. Endvidere har institutionen en naturvejleder ansat.

Ledelsen ønsker at bemærke, at institutionen i foråret 2023, hvor tilsynets observationer blev foretaget, var udfordret på kapacitet, børnetal og fravær.

¹ Når normeringen i vuggestue er under eller lig 3 børn pr. pædagogisk personale og normeringen i børnehave er under eller lig 6 børn pr. pædagogisk personale i gennemsnit overholder kommunen lovkravet (lovkravet er først gældende fra den 1. januar 2024). Er normeringen højere end henholdsvis 3 og 6 børn pr. pædagogisk personale, er der for mange børn pr. pædagogisk personale i kommunen i forhold til lovkravet om minimumsnormeringer i 2024.

Pædagogisk personale i normeringsopgørelsen omfatter følgende: Pædagoger, Pædagogiske assistenter, Pædagogmedhjælpere, Pædagogiske ledere, Pædagogstuderende, Pædagogiske assistentelever. Under betegnelsen pædagogisk personale indgår også: Vikarer for pædagogisk personale, samt Pædagogisk personale, som varetager forskellige støttefunktioner i relation til børnene i daginstitutioner. Herved forstås fx støttepædagoger, ressourcepædagoger og lignende. Opgørelsen omfatter altså personale, som helt eller delvist har pædagogiske opgaver i relation til børnene.

2.2 Fysiske omgivelser - indendørs og udendørs

Dagtilbuddets fysiske rammer defineres af dets inde- og udemiljø, dvs. bygninger, indretning af indendørs og udendørs rum, interiør samt genstande, legetøj og legeredskaber. Dagtilbuddets fysiske rammer tænkes ofte, som en given og statisk størrelse, men megen forskning peger på de fysiske rammer som en dynamisk størrelse, dvs. rammer, der ændrer sig eller skifter mellem at fungere som ramme for forskellige aktiviteter. Flere studier belyser, hvorledes de fysiske rammer bliver en betydningsfuld strukturel faktor for kvalitet i dagtilbud, og hvordan tilrettelæggelsen af disse kan anvendes aktivt til at strukturere praksis og børns aktiviteter.

Med afsæt i ovenstående viden har tilsynet fokus på, hvordan institutionen er indrettet og de muligheder, indretningen giver for børnenes trivsel, udvikling, leg og læring.

Overordnet vurdering af fysiske rammer i Børnenes Idrætshus

Vuggestuen, indendørs: Vuggestuens fysiske omgivelser består af 6 stuer, fordelt i tre teams, som fælles råder over et fleksibelt rum til eksempelvis pudrum samt badeværelse og garderobe. Vuggestuens gangareal er indrettet med små legeområder, og det er observeret, at man gør brug af disse ved pædagogiske aktiviteter i mindre børnegrupper. Der er observeret variation mellem stuerne indretning. Vuggestuens legetøj og materialer fremstår intakte.

Børnehaven, indendørs: Børnehavens fysiske omgivelser består af 8 stuer, fordelt på 4 teams. Hvert team deler fælles badeværelse og stuer, samt garderobe og fælles arealer. Der er observeret variation mellem stuerne indretning.

Børnehaven og Vuggestuen råder over sanserum og multirum, og det er observeret, at der gøres brug af disse til aktiviteter i mindre grupper.

Vuggestuen, udendørs: Vuggestuens legeplads er indbydende og giver gode muligheder for fysisk udfoldelse og leg. Legeområderne er aldersrelevante. Legepladsen består bl.a. af sansegynge, trampoliner, bakker, sandkasse, rutsjebaner og grønne områder.

Børnehaven, udendørs: Børnehavens legeplads er indbydende og giver gode muligheder for fysisk udfoldelse og leg. Legeområderne er aldersrelevante. Legepladsen består af klatrestativ, bakker og træer, cykelbaner, gynger, sandkasse og tematiseret legeområder, som eksempelvis købmandsbutik.

Udviklingskrav i vuggestue og børnehave, indendørs: Det anbefales, at der indrettes flere tematiserede legeområder i børnehøjde, samt at bredden i legetøjet udvides og kategoriseres på de enkelte stuer, så det bliver tydeligt for børnene, hvad de kan og må hvor. Herunder, at der benyttes visuel støtte i form af billeder, tegn mv., for at understøtte barnets handlemuligheder i den frie leg på stuen.

Ledelsen bemærker, at de ønsker en indretning af de tematiserede legeområder med øje for deres profil som idrætsinstitution, da stuerne ofte bruges fleksibelt til idrætspædagogiske aktiviteter, samt med blik for teamets samlede børnetal.

2.3 Uddannelse, efteruddannelse og personalestabilitet

Pædagogiske kompetencer er vigtige for kvaliteten i dagtilbuddene. Forskning viser, at kvaliteten af dagtilbud har stor betydning for børns udvikling (EVA, 2017). Uddannet pædagogisk personale er en vigtig kvalitetsfaktor, idet uddannelsesniveaue har positiv betydning for bl.a. kvaliteten af de samspil og relationer, som børnene får mulighed for at indgå i, og for børnenes kognitive og sociale udvikling.

Overordnet vurdering af uddannelse, efteruddannelse og personalestabilitet

Solrød Kommune har en målsætning om, at 60% af personalet i daginstitutionerne er pædagogisk uddannet. Andelen af pædagoguddannede i Børnenes Idrætshus er pr. februar 2023 51 %.

Pt. undergår alle personaler i begge afdelinger uddannelsesforløb i børns sprogtilegnelse og tidlig literacy-udvikling. En medarbejder fra hver afdeling er udpeget som fagligt fyrtårn og begge starter på et diplom modul i den styrkede læreplan i efteråret 2023.

Ledelsen bemærker, at de er idrætscertificeret gennem VIA-Aarhus Universitet, og at den faste personalegruppe er certificeret, samt at nyansatte løbende kommer på kursus.

Ledelsen bemærker, at der er en fast procedure for håndtering af sygefravær.

2.4 Den styrkede pædagogiske læreplan

Den styrkede læreplan er et fælles pædagogisk værdigrundlag for alle dagtilbud med dertilhørende læreplanstemaer. Det er lovbestemt, at alle dagtilbud skal have en læreplan, og at den skal evalueres hvert andet år.

Ledelsen bemærker, at den styrkede læreplan tages op løbende på personalemøder, og at der benyttes praksisfortællinger ud fra læreplanstemaerne, som er skrevet ind i den lokale læreplan.

2.5 Politisk prioriterede indsatser

I dialogmødet har tilsynsførende og ledelsen en drøftelse af dagtilbuddets arbejde med politisk prioriterede indsatser.

Ledelsen bemærker, at dannelsesstrategiens mål ligger i det pædagogiske læreplansarbejde. Medieguiden er blevet en integreret del af dagligdagen og ses bl.a. i brugen af active floor, robotter, metaldetectors mv.

3 PROCESKVALITET

Proceskvalitet er udtryk for den kvalitet, der findes i det pædagogiske arbejde, og som opstår bl.a. i relationer mellem børn og voksne og gennem læringsmiljøets stimulering af børns sprog og generelle kompetenceudvikling. Proceskvalitet omfatter også kvaliteten af de pædagogiske kompetencer, herunder interaktion med børn i forbindelse med leg og læring.

Som redskab til at vurdere proceskvaliteten benyttes KIDS, som er et redskab til at vurdere den pædagogiske kvalitet i børnenes lærings- og udviklingsmuligheder i det pædagogiske miljø i dagtilbuddet. KIDS tager udgangspunkt i forskning om pædagogisk kvalitet og udviklingspsykologisk viden om, hvordan børn lærer og udvikler sig.

3.1 Relationer, Børneperspektivet og Børn i udsatte positioner

Relationer mellem barnet og de omgivende voksne samt relationen børn imellem har grundlæggende betydning for barnets udvikling. Det fremgår af forskning og af udviklingspsykologisk viden, at en udviklingsfremmende relation mellem det pædagogiske personale og børnene, en god relation mellem det pædagogiske personale og forældrene og endelig gode relationer børnene imellem er væsentlige indikatorer på god pædagogisk kvalitet.

I Danmark har vi en lovgivning, der slår fast, at børns oplevelser skal inddrages i arbejdet med at skabe et godt pædagogisk læringsmiljø. Ifølge forskning konkluderes det at kvaliteten i dagtilbuddet hænger tæt sammen med de voksnes evne til at inddrage børnene og deres perspektiver i hverdagen.

Overordnet vurdering af det pædagogiske arbejde med relationer, børneperspektivet og børn i udsatte positioner i Børnenes Idrætshus

Det er gennemgående observeret, at personalet er omsorgsfulde, imødekommende og lydhøre overfor børnene, og at personalet kommunikerer med børnene i overensstemmelse med deres alder og udviklingsmæssige forudsætninger. Det er ofte observeret, at personalets kommunikation og engagement er rettet mod børnene.

Der er observeret variation i personalets tilgang og samspil med børnene, særligt hvad angår sensitiviteten og opmærksomheden på barnets kropslige og sproglige kommunikation om dets behov, intentioner, og hvordan barnet har det.

Udviklingskrav i børnehaven: Der er observeret variation i personalets tilgang og sensitivitet i samspillet med det enkelte barn, særligt barnets nonverbale udtryk, kan man med fordel være opmærksom på i den fri leg og rutinesituationer, for at øge opmærksomheden på barnets spor.

Udviklingskrav i vuggestuen og børnehaven: Der er jævnligt observeret irettesættelse og adskillelse af børn ved konflikt og uenighed. Man kan med fordel øge opmærksomheden på at indtage en medierende rolle, der udfolder børnenes perspektiver og forståelse for uenigheden. Man kan med fordel hente inspiration fra Nebula's modul 2 om sproglige rollemodeller.

Anbefaling i vuggestuen og børnehaven: Man kan med fordel øge opmærksomheden på børnenes indbyrdes samspil gennem en øget brug af guidning, der understøtter børnenes mulighed for at knytte sig til hinanden og danne venskaber. Her tænkes særligt på de *stille børn* eller børn i yderkanten af aktiviteter.

Lege - og aktivitetsmuligheder

For at kunne udvikle sig har børn brug for, at lege med andre børn og blive mødt af nærværende voksne. Der skal være tilbud om aktiviteter og gode lege- og læringsmuligheder i institutionerne. Noget at være sammen om i et fælles tredje. Børn lærer og udvikler sig gennem leg med hinanden og gennem aktiviteter, der tager udgangspunkt i barnets interesser, alder og udvikling sammen med andre børn og med voksne. Hvordan voksne kommunikerer og interagerer med børn i samspil fra den helt tidlige barndom og med de fysiske læringsmiljøer, er essentielt for børns læring og udvikling.

Overordnet vurdering af lege- og aktivitetsmuligheder i Børnenes Idrætshus

Det er observeret, at personalet tilbyder børnene forskelligartede aktiviteter og igangsætter forskellige lege og aktiviteter, som er aldersrelevante og med henblik på inklusion af alle børn i fællesskabet. De vokseninitierede planlagte aktiviteter er tilpasset gruppestørrelsen. Det er ofte observeret, at børnene er engagerede og synes at opleve de vokseninitierede aktiviteter som meningsfulde.

Der er adgang til forskellige legeformer i vuggestuen og børnehaven og børnene har mulighed for længerevarende leg i løbet af dagen.

Udviklingskrav i vuggestuen og børnehaven: Der anbefales en tydeligere organisering i rutinesituationer som eksempelvis måltider, garderobe, toiletbesøg/overgang til lur med fast rollefordeling mellem personale, så nærvær i børnegrupperne på stuerne sikres. Der er observeret variation i personalets tilgang til ventetid ved overgange og skift, hvor der med fordel kan indtænkes en overgangsaktivitet, således at ventetiden får et pædagogisk sigte og opleves nærværende for børnene.

Anbefaling i vuggestuen og børnehaven: Der er observeret variation i personalets tilgang og støtte til børnenes leg. Det anbefales, at tilgangen ensortes, og at der rettes en øget opmærksomhed på voksenstøtten i den frie leg, særligt med blik for de børn, der har svært ved at indgå i legerelationer, gennem en øget guidning og facilitering af legen, der understøtter og skaber deltagelsesmuligheder for alle børn i fællesskabet.

3.2 Forældresamarbejde

Et velfungerende forældresamarbejde forudsætter gode relationer mellem forældrene og det pædagogiske personale. Et godt samspil mellem dagligdagen derhjemme og dagligdagen i dagtilbuddet bidrager til at skabe et dagtilbud af højere kvalitet, hvor der er et godt læringsmiljø, og hvor børnene trives og er glade for at være.

Overordnet vurdering af forældresamarbejdet i Børnenes Idrætshus

Ledelsen bemærker, at der er en siddende forældrebestyrelse og et godt samarbejde med bestyrelsen, som bakker op og inddrages løbende.

Ledelsen bemærker, at Aula benyttes som kommunikationskanal samt tavler til daglig kommunikation til komme og gå, ugeplaner og billeder som viser pædagogiske aktiviteter.

4 RESULTATKVALITET

Resultat kvalitet omhandler børnenes udbytte ved at gå i dagtilbud, både her og nu og på længere sigt. Det gælder børns trivsel, læring og udvikling – kognitivt, socialt og motorisk.

4.1 Det pædagogiske arbejde med sprogudvikling og de sproglige læringsmiljøer

Børn udvikler deres kommunikation og sprog i nære relationer med deres forældre, i fællesskaber med andre børn og i samspil med det pædagogiske personale. Børns kommunikation og sprog har afgørende betydning for en række forhold. Det giver dem mulighed for at udtrykke sig, danne relationer, indgå i fællesskaber og indsamle viden – og på længere sigt har det betydning for, hvordan de klarer sig i skolen og i livet (EVA, 2019).

Overordnet vurdering af det pædagogiske arbejde med sprog og kommunikation i Børnenes Idrætshus

De fysiske omgivelser giver gode betingelser for kommunikation. Det er ofte observeret, at personalet har fokus på kommunikationen med børnene i aktiviteterne. Der observeres dialog og samtaler mellem børnene og personalet. Kommunikationen er som udgangspunkt observeret som ligeværdig, hvor barnet er engageret. Der er observeret variation i stuenes tilgang til dialog og samtaler.

I vuggestuen er der observeret leg med sprog gennem sanglege, rim og remser på flere stuer.

Udviklingsmulighed i vuggestuen og børnehaven: Det anbefales, at man lader sig inspirere af Nebulas modul 1, nr. 4 og 5 som omhandler indretning af de fysiske sprog miljøer. I forlængelse heraf anbefales det, at man anvender symboler og legetøjets navn på skabe/kurve med legetøj, så det er tydeligt for børnene, hvad der kan benyttes bag.

Anbefaling i vuggestuen og børnehaven: Der er observeret variation i stuenes indretning af læsekrog og bøger i børnehøjde. Det anbefales, at der indrettes læsekrog og stilles bøger tilgængeligt for børnene på alle stuer.

Udviklingsmulighed i vuggestuen: Det anbefales, at papir og farveblyanter placeres inden for børnenes synsfelt (evt. ved brug af symboler, hvis man ikke ønsker børnene selv skal kunne nå farveblyanterne), så de selv kan tage initiativ til at tegne.

4.2 Overgange

Vi ved fra forskning, at overgange kan være en sårbar tid for børn. Tilsynet har fokus på dagtilbuddets overgangsarbejde fra vuggestuestart til børnehave og videre over i skolen. Ligeledes har tilsynsførende fokus på overgangen i afleverings – og hentesituationer ved tilsynsbesøget.

Forskning viser, at de voksnes fokus på det enkelte barns dannelse, færdigheder og behov er afgørende for, at børn oplever gode overgange. Det betyder, at fagprofessionelle skal have fokus på børnenes perspektiver, som kan hjælpe til at understøtte børnenes interesse og motivation for overgange (Den gode overgang, 2020).

Overordnet vurdering af arbejdet med overgange i Børnenes Idrætshus

Under tilsynsbesøget blev der observeret en variation i tilgangen til afleverings- og hentesituationerne, herunder også en forskel stuerne imellem i forhold til voksenstøtten i overgangen fra afsked med forældre til leg/aktivitet på stuen.

Tilsynsførende og ledelsen havde under tilsynsdialogen en drøftelse af balancen mellem at understøtte barnet i overgangen og lade barnet stå på egne ben og mestre overgangen til leg og aktivitet på stuen.

Ledelsen bemærker, at der er brobygning i overgangen fra vuggestue til børnehave i to måneder før barnet starter børnehaven, som er fast hver torsdag på barnets kommende stue samt besøg på legepladsen. I overgangen ses barnet i kontekst til børnegruppen og med blik for de relationer barnet har, med formålet om en tryk og genkendelig overgang. Derudover tilbydes der forældresamarbejde i forbindelse med overgangen til børnehaven.

Ledelsen bemærker, at læringsforløbet for den gode overgang benyttes i overgangen fra børnehaven til skole, samt at personalet er glade for materialet og ser et godt udbytte i de skolestartende børnegrupper. Derudover tilbydes der forældresamarbejder i forbindelse med overgangen til skole.

5SAMMENFATNING

5.1 Opsummering af punkter til videreudvikling

Tilsynet sonderer mellem udviklingsmuligheder, anbefalinger og skærpede forhold.

- Ved en udviklingsmulighed peger tilsynet på potentiale, som der kan arbejdes videre med, hvis dagtilbuddet har fokus her.
- Ved en anbefaling råder tilsynet til, at der arbejdes videre med punktet.
- Ved skærpede forhold, vil der være tale om udviklingskrav, som skal udbedres i umiddelbar forlængelse af tilsynsbesøget.

Udviklingskrav i vuggestue og børnehave, indendørs: Det anbefales, at der indrettes flere tematiserede legeområder i børnehøjde, samt at bredden i legetøjet udvides og kategoriseres på de enkelte stuer, så det bliver tydeligt for børnene, hvad de kan og må hvor. Herunder, at der benyttes visuel støtte i form af billeder, tegn mv., for at understøtte barnets handlemuligheder i den frie leg på stuen.

Udviklingskrav i børnehaven: Der er observeret variation i personalets tilgang og sensitivitet i samspillet med det enkelte barn, særligt barnets nonverbale udtryk kan man med fordel være opmærksom på i den fri leg og rutinesituationer, for at øge opmærksomheden på barnets spor.

Udviklingskrav i vuggestuen og børnehaven: Der er jævnligt observeret irettesættelse og adskillelse af børn ved konflikt og uenighed. Man kan med fordel øge opmærksomheden på at indtage en medierende rolle, der udfolder børnenes perspektiver og forståelse for uenigheden. Man kan med fordel hente inspiration fra Nebula's modul 2 om sproglige rollemodeller.

Anbefaling i vuggestuen og børnehaven: Man kan med fordel øge opmærksomheden på børnenes indbyrdes samspil gennem en øget brug af guidning, der understøtter børnenes mulighed for at knytte sig til hinanden og danne venskaber. Her tænkes særligt på de *stille børn* eller børn i yderkanten af aktiviteter.

Udviklingskrav i vuggestuen og børnehaven: Der anbefales en tydeligere organisering i rutinesituationer, som eksempelvis måltider, garderobe, toiletbesøg/overgang til lur med fast rollefordeling mellem personale, så nærvær i børnegrupperne på stuerne sikres. Der er observeret variation i personalets tilgang til ventetid ved overgange og skift, hvor der med fordel kan indtænkes en overgangsaktivitet, således at ventetiden får et pædagogisk sigte og opleves nærværende for børnene.

Anbefaling i vuggestuen og børnehaven: Der er observeret variation i personalets tilgang og støtte til børnenes leg. Det anbefales, at tilgangen ensortes, og at der rettes en øget opmærksomhed på voksenstøtten i den frie leg, særligt med blik for de børn, der har svært ved at indgå i legerelationer, gennem en øget guidning og facilitering af legen, der understøtter og skaber deltagelsesmuligheder for alle børn i fællesskabet.

Udviklingsmulighed i vuggestuen og børnehaven: Det anbefales, at man lader sig inspirere af Nebulas modul 1, nr. 4 og 5, som omhandler indretning af de fysiske sprogmiljøer. I forlængelse heraf anbefales det, at man anvender symboler og legetøjets navn på skabe/kurve med legetøj, så det er tydeligt for børnene hvad der kan benyttes bag.

Anbefaling i vuggestuen og børnehaven: Der er observeret variation i stuerne indretning af læsekrog og bøger i børnehøjde. Det anbefales, at der indrettes læsekrog og stilles bøger tilgængeligt for børnene på alle stuer.

Udviklingsmulighed i vuggestuen: Det anbefales, at papir og farveblyanter placeres inden for børnenes synsfelt (evt. ved brug af symboler, hvis man ikke ønsker børnene selv skal kunne nå farveblyanterne), så de selv kan tage initiativ til at tegne.

6 Deltagere ved tilsynet

Ved det uanmeldte tilsyn i 2023 deltog:

- Tilsynsførende: konsulent i Læring og Udvikling samt ressourcepædagog i Væksthuset
- Dagtilbudsleder og afdelingslederne fra vuggestue- og børnehaveafdelingen i Børnenes Idrætshus